



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 187/04-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júna 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Vojtecha Lászlóa, bytom L., a Dezidera Ozsvalda, bytom L., zastúpených advokátom JUDr. V. S., Advokátska kancelária, L., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu v Leviciach č. k. 14 C 323/98-161 z 8. apríla 2003 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 7 Co 214/03-177 z 28. novembra 2003, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Vojtecha Lászlóa a Dezidera Ozsvalda o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. apríla 2004 doručená sťažnosť Vojtecha Lászlóa, bytom L., a Dezidera Ozsvalda, bytom L. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. V. S., Advokátska kancelária, L., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu v Leviciach (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14 C 323/98-161 z 8. apríla 2003 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 214/03-177 z 28. novembra 2003 v konaní navrhovateľov v 1. rade Vojtech László a v 2. rade M. O. (po jej smrti sa stal jej právnym

nástupcom sťažovateľ v 2. rade) proti odporcom v 1. rade Ing. M. B. a v 2. rade Ing. G. M. o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

Podľa tvrdenia sťažovateľov prvostupňovým rozsudkom okresného súdu nebola sťažovateľom priznaná náhrada trov konania v rozpore s ustanovením § 142 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), pričom sťažovatelia mali vo veci plný úspech. Sťažovatelia preukázali v konaní, že ich právny predchodca V. L. v roku 1949 dostal od svojho otca O. L. predmetné nehnuteľnosti, pričom darovacia zmluva bola riadne registrovaná.

Podľa názoru sťažovateľov okresný súd a krajský súd nesprávne aplikovali ustanovenie § 150 OSP, podľa ktorého ak sú dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať.

Sťažovateľom vznikli s predmetným konaním trovy, a to 5 844 Sk na súdnom poplatku, trovy znalečného, trovy právneho zastúpenia 12 670 Sk. Napriek tomu, že vo veci mali plný úspech, prvostupňový súd im nepriznal náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia odvolanie v časti trov konania, pričom krajský súd trovy konania tiež nepriznal.

Porušenie svojich základných práv vidia sťažovatelia v tom, že rozsudkom okresného súdu a uznesením krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok prvostupňového súdu v časti o nepriznaní náhrady trov konania, bolo porušené ich základné právo na súdnu ochranu podľa § 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Na základe vyššie uvedeného v tomto prípade došlo k porušeniu práv navrhovateľov tak, ako to postuluje čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... Vzhľadom k vyššie uvedenému navrhovateľa žiadajú, aby Ústavný súd ich sťažnosti vyhovel a v súlade s ustanovením § 56 ods. 3 písm. b) vrátil vec na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 142 ods. 1 OSP účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkov, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 150 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť. Namietat' porušenie svojich práv v konaní pred ústavným súdom sú totiž oprávnené len tie fyzické alebo právnické osoby, ktoré splnili všetky zákonné podmienky spojené s nadobudnutím a uplatňovaním takýchto práv. Z konania o ústavnej sťažnosti sú preto vylúčené také návrhy, keď sťažovateľ nesplnil niektorú zo zákonných podmienok potrebnú pre vznik právneho vzťahu, porušenie ktorého namietal na ústavnom súde. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal sťažovateľ (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 20/97).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu na predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné k vyššie uvedenej judikatúre, ktorá je relevantná aj pre danú vec, dodať, že z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 4/00). Len výnimočne by otázka splnenia podmienok konania pred všeobecnými súdmi mohla byť predmetom kritiky zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie nejakého základného práva alebo slobody.

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť prístup k súdu a rovnaké právne postavenie v konaní pred súdom každému, kto žiada o ochranu tých svojich záujmov chránených právnym poriadkom, ktoré štát zveril do právomoci orgánov súdnej moci (II. ÚS 26/96). Článok 46 ods. 1 ústavy zaručuje predovšetkým prístup k súdu, pretože len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na domáhanie sa práva na súdnu ochranu oprávnenou osobou. Súd musí mať ústavou výslovne určenú kvalitu. To znamená, že musí byť nezávislý a nestranný.

Obsahom práva na súdnu ochranu je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97).

Sťažovatelia sa obrátili v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na všeobecný súd, ktorému rozhodovanie o tejto veci bezpochyby patrí. Okresný súd ani krajský súd neodmietli zaoberať sa vecou sťažovateľov. Podľa doterajšej judikatúry

ústavného súdu k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98). U sťažovateľov k takejto situácii nedošlo, vzhľadom na to nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nie je porušením práva na súdnu ochranu, ak všeobecný súd nerozhodne podľa predstáv účastníkov konania, ak je jeho rozhodnutie v súlade s právnymi predpismi.

V danej veci právny predchodca navrhovateľov V. L. navrhol určiť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, ktoré nadobudol od svojho otca O. L. na základe darovacej zmluvy. Navrhovatelia vzhľadom na úmrtie ich právneho predchodcu upravili petit a žiadali určiť, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom V. L. V rámci spracovania registra obnovenej evidencie pozemkov bolo zistené dvojité vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam. Navrhovatelia tvrdili, že odporcovia vo V. majetky nikdy nemali. Odporcovia predložili okresnému súdu zápisnicu z 12. júna 1951, na základe ktorej ich právny predchodca Š. M. odovzdal do Poľnohospodárskeho družstva V. 28 ha poľnohospodárskej pôdy do užívania. V dedičskom konaní po Š. M., resp. po M. B., t. j. po právnych predchodcoch odporcov tieto sporné nehnuteľnosti zdedili. Okresný súd ako prvostupňový súd a krajský súd ako odvolací súd náhradu trov konania navrhovateľom nepriznali.

Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa je potrebné prihliadnuť na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery účastníkov, na okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nárokov, a prihliadnuť i na postoj účastníkov v konaní. Použitie ustanovenia § 150 OSP je výnimkou zo zásady zodpovednosti za výsledok. Vždy treba zvažovať okolnosti konkrétneho prípadu, a to nielen na strane toho, v prospech ktorého má byť toto ustanovenie použité, ale i na strane toho, komu inak patriaci nárok nie je priznaný, či totiž možno od neho spravodlivo požadovať, aby náklady sporu niesol bez nároku na ich náhradu, aj keď mal v konaní úspech. V takýchto prípadoch treba skúmať aj okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nároku, a treba prihliadať aj na postoj účastníkov konania.

Pri spracovaní registra obnovenej evidencie pozemkov spoločnosťou AGROCONS, a. s., N., sa preukázalo, že určité parcely uplatnené navrhovateľom sú vo vlastníctve odporcov, teda existuje k nim dvojité vlastníctvo. Navrhovatelia odôvodňovali svoje vlastníctvo existenciou darovacej zmluvy, ktorou O. L. daroval predmetné nehnuteľnosti V. L. Prvostupňový súd a odvolací súd nepriznali navrhovateľom náhradu trov konania, pretože na strane odporcov boli dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešným navrhovateľom. Ako uviedol odvolací súd vo svojom uznesení, z obsahu spisu je zrejmé, že v dobe, keď pôvodne označený navrhovateľ sporné nehnuteľnosti nadobudol, sa o tieto po právnej stránke nestaral a týmto svojím konaním v podstate zapríčinil to, že sa v súdnom konaní musel domáhať svojho vlastníctva. Zo spisu nevyplýva taký postoj žalovaných, ktorý by svedčil o tom, že by sa neprimerane bránili tvrdeniam navrhovateľov. V priebehu konania len tvrdili, že oni dané nehnuteľnosti zdedili po svojich právnych predchodcoch a nech súd ustáli, kto je vlastníkom predmetných nehnuteľností. Dôvody hodné osobitného zreteľa je potrebné vidieť aj v okolnostiach dvojitého vlastníctva k daným nehnuteľnostiam a v nesprávnej evidencii na príslušných orgánoch, pričom tento stav odporcovia nezapríčinili, a teda nezadali ani príčinu na začatie sporu o určenie vlastníckeho práva. Preto bolo teda namieste, ak prvostupňový a odvolací súd použili ustanovenie § 150 OSP na rozhodnutie o trovách konania.

Vzhľadom na to rozsudok okresného súdu č. k. 14 C 323/98-161 z 8. apríla 2003 a uznesenie krajského súdu č. k. 7 Co 214/03-177 z 28. novembra 2003, ktorým bolo potvrdené uznesenie prvostupňového súdu v časti trov konania, ktorým sťažovateľom nebola priznaná náhrada trov konania, považuje ústavný súd za správne.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2004